



Bryssel, 14. syyskuuta 2023
(OR. en)

12943/23

LIMITE

COSI 149
JAIEX 54
CORDROGUE 83
CT 142
COPS 443
CRIMORG 116
IXIM 173
ENFOPOL 385
ENFOCUSTOM 100
CYBER 213
JAI 1149

ILMOITUS

Lähettäjä:	Puheenjohtajavaltio
Vastaanottaja:	Valtuuskunnat
Asia:	Ehdotus selvitykseksi Euroopan parlamentille ja kansallisille parlamenteille sisäisen turvallisuuden operatiivisen yhteistyön pysyvän komitean (COSI) työskentelystä tammikuusta 2022 kesäkuuhun 2023

Neuvosto tiedottaa Euroopan parlamentille ja kansallisille parlamenteille sisäisen turvallisuuden operatiivisen yhteistyön pysyvän komitean (COSI) työskentelystä SEUT 71 artiklan ja pysyvän komitean perustamisesta annetun neuvoston päätöksen 2010/131/EU 6 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena ehdotus selvitykseksi Euroopan parlamentille ja kansallisille parlamenteille COSIn työskentelystä tammikuusta 2022 kesäkuuhun 2023.

Valtuuskuntia pyydetään toimittamaan selvitysehdotusta koskevat kirjalliset huomautuksensa osoitteeseen cosi.UE2023ES@reper.maec.es ja toimittamaan kopio osoitteeseen cosi@consilium.europa.eu viimeistään 22. syyskuuta 2023.

Puheenjohtajavaltio aikoo pyytää COSIn hyväksyntää 5. lokakuuta 2023 pidettävässä kokouksessa.

Ehdotus selvitykseksi Euroopan parlamentille ja kansallisille parlamenteille sisäisen turvallisuuden operatiivisen yhteistyön pysyvän komitean (COSI) työskentelystä tammikuusta 2022 kesäkuuhun 2023

Sisällys

1. YHTEENVETO

**2. VENÄJÄN UKRAINAA VASTAAN KÄYMÄN HYÖKKÄYSSODAN
VAIKUTUKSET SISÄISEEN TURVALLISUUTEEN**

1. EMPACTin käyttöönotto
2. Uhkakuva
3. Sisäistä turvallisuutta koskeva vuoropuhelu Ukrainan kanssa
4. Pakotteiden määrääminen

3. TEKNOLOGINEN KEHITYS

1. Tehokkaan lainvalvonnan edellyttämää tietojen saatavuutta käsittelevä korkean tason työryhmä
2. Eurooppalainen sisäisen turvallisuuden innovaatiokeskus
3. Digitaalialan asiakokonaisuudet

4. VAKAVAN JA JÄRJESTÄYTYNEEN RIKOLLISUUDEN TORJUMINEN

1. EMPACT
2. Huumausainekauppa
3. Kulttuuriomaisuuden laiton kauppa
4. Muuttoliikkeeseen liittyvät sisäisen turvallisuuden haasteet

5. TERRORISMIN TORJUNTA

1. Terrorismin torjuntaan liittyvät uhka-arviot
2. Terrorismiin syyllistyvät vierastaistelijat ja Schengenin tietojärjestelmä
3. Radikalisoitumisen torjunta

6. SISÄISEN JA ULKOISEN TURVALLISUUDEN VÄLISEN YHTEYDEN VAHVISTAMINEN

1. Oikeus- ja sisäasioiden alan sekä YTPP:n välisen yhteistyön virallistaminen
2. Muiden kuin EU-maiden sekä kansainvälisten järjestöjen kanssa tehtävä yhteistyö

7. OIKEUS- JA SISÄASIOIDEN VIRASTOJEN KOORDINOINTI

1. Oikeus- ja sisäasioiden virastojen verkosto
2. Oikeus- ja sisäasioiden virastojen yksittäiset toimet

1. YHTEENVETO

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 71 artiklassa tarkoitettu sisäisen turvallisuuden operatiivisen yhteistyön pysyvä komitea (COSI) perustettiin neuvostossa vuonna 2010¹ helpottamaan, edistämään ja tehostamaan sisäisen turvallisuuden alalla toimivaltaisten jäsenvaltioiden viranomaisten operatiivisten toimien koordinoitua. Tšekin, Ranskan ja Ruotsin puheenjohtajakolmikron aikana COSI hoiti edelleen tehtävänsä seuranta-, neuvonta- ja päätöksentekovelimenä, johon kuuluu johtavia edustajia ja asiantuntijoita kaikista EU:n jäsenvaltioista, komissiosta ja tarvittaessa Euroopan ulkosuhdehallinnosta (EUH) ja asiaankuuluvista oikeus- ja sisäasioiden virastoista ja joka luo synergioita poliisin, tullin, rajavartiostojen ja oikeusviranomaisten sekä muiden asiaankuuluvien toimijoiden välille. COSIlla on merkittävä rooli strategisen ja operatiivisen tason rajapinnassa, jossa se varmistaa strategisten suositusten ja operatiivisten toimien johdonmukaisuuden ja edistää siten EU:n turvallisuusunionistrategian² täytäntöönpanoa. COSI on valmistellut sisäiseen turvallisuuteen liittyviä kysymyksiä oikeus- ja sisäasioiden neuvoston tarkasteltavaksi ottaen huomioon neuvoston muiden rakenteiden työn. COSI kokoontuu puolivuotiskaudella yleensä kaksi kertaa virallisiin kokouksiin ja kerran epäviralliseen kokoukseen, mutta sillä on tukiryhmä, joka valmistelee keskusteluja COSIa varten ja helpottaa sen työtä teknisellä tasolla.

¹ 16515/09.

² 10010/20.

COSI käsitteli raportointikaudella tammikuusta 2022 kesäkuuhun 2023 ensisijaisesti Venäjän Ukrainaa vastaan käymän hyökkäyssodan vaikutuksia sisäiseen turvallisuuteen. Teknologista kehitystä koskevaa työtä jatkettiin muun muassa eurooppalaisen sisäisen turvallisuuden innovaatiokeskuksen kautta, ja sen päätteeksi perustettiin tehokkaan lainvalvonnan edellyttämää tietojen saatavuutta käsittelevä korkean tason työryhmä. Vakavan ja järjestäytyneen rikollisuuden alalla Euroopan monialaisen rikosuhkien torjuntafoorumin (EMPACT) uusi sykli 2022–2025 on alkanut COSIn strategisessa ohjauksessa, ja kymmeneen EU:n rikostorjunnan prioriteettiin on puututtu 15 operatiivisen toimintasuunnitelman avulla. COSI kiinnitti raportointikaudella erityistä huomiota laittoman huumausainekaupan torjuntaan. COSI seurasi edelleen terrorismiin liittyvää kehitystä antamalla säännöllisesti suosituksia, jotka perustuvat muuttuvaan uhkakuvaan, ja kiinnittämällä erityistä huomiota radikalisoitumiseen. Yksi tärkeä toiminta-ala on ollut sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden välinen yhteys, muun muassa poliittisten ja turvallisuusasioiden komitean (PTK) kanssa järjestetyissä yhteisissä kokouksissa, joihin kuului keskusteluja uuden YTPP-siviilialan sopimuksen laatimisesta ja Moldovassa toteutettavan siviilioperaation perustamisesta. COSI on myös seurannut oikeus- ja sisäasioiden virastojen ja niiden verkoston toimintaa sekä auttanut luomaan synergioita ja edistänyt niiden työn johdonmukaisuutta.

2. VENÄJÄN UKRAINAA VASTAAN KÄYMÄN HYÖKKÄYSSODAN VAIKUTUKSET SISÄISEEN TURVALLISUUTEEN

Venäjän hyökkäyssota Ukrainaa vastaan on ollut COSIn suuri huolenaihe koko puheenjohtajakolmikon toimikauden ajan, koska sota voi aiheuttaa ja pahentaa unioniin kohdistuvia sisäisiä turvallisuusuhkia.

2.1 EMPACTin käyttöönotto

Jäsenvaltioita pyydettiin maaliskuussa 2022 ottamaan käyttöön EMPACT helpottamaan operatiivista yhteistyötä sodan aiheuttamien uhkien torjumiseksi. Puheenjohtajavaltio Ranskan ja Euroopan komission ehdotusta kannatettiin 28. maaliskuuta pidetyssä neuvoston ylimääräisessä istunnossa, jossa otettiin käyttöön nopeutettu menettely EMPACTin nykyisten operatiivisten toimintasuunnitelmien mukauttamiseksi tarvittaessa, tiedustelutilannekuvan vahvistamiseksi ja tilanteen kehittymisen ja siihen liittyvien operatiivisten toimien seuraamiseksi. Operatiivisten toimintasuunnitelmien vetäjien ehdottamiin ja COSIn hyväksymiin muutoksiin kuuluivat sellaisten uusien operatiivisten toimien luominen, jotka liittyvät ihmiskauppaan, suuririskisiin rikollisverkostoihin, synteettisiin huumausaineisiin ja rikollisuuden rahoitukseen, rahanpesuun ja varojen takaisinperintään.

2.2 Uhkakuva

COSI on saanut sodan aikana säännöllisesti ajantasaista tietoa muuttuvasta uhkakuvasta. Europol ja Frontex esittelivät huhtikuussa 2022 tärkeimmät niiden toimivaltaan kuuluvat sodasta johtuvat turvallisuusuhat. Puheenjohtajavaltio Ranska puolestaan esitti täydentävän maailmanlaajuisen arvion sotaan liittyvistä rikosuhkista, kuten ihmiskaupasta, kulttuuriesineiden laittomasta kaupasta, laittomasta asekaupasta, kyberuhkista ja disinformaation levittämisestä, rikollisverkostojen aktivoitumisesta uudelleen, väkivaltaiseen ääriliikehintaan syyllistyvistä vierastaistelijoista konfliktin molempien osapuolten joukossa sekä uhkista EU:n ulkorajoilla. Jäsenvaltioita on kannustettu jakamaan kaikki asiaankuuluvat tiedustelutiedot, jotta oikeus- ja sisäasioiden alan virastot, kuten Europol, Eurojust ja Frontex, voivat seurata ja arvioida tilannetta asianmukaisesti.

COSIn syyskuussa 2022 pidetyssä kokouksessa komitea pani merkille oikeus- ja sisäasioiden virastojen verkoston yhteisen asiakirjan niiden panoksesta EU:n solidaarisuuteen Ukrainaa kohtaan³. COSI pani toukokuussa 2023 merkille Europolin arvioraportin, jossa todettiin kyberhyökkäysten ja rahanpesun lisääntyneen sodan seurauksena. Jäsenvaltiot ovat edelleen huolissaan ampuma-aseiden laittoman kaupan mahdollisuudesta keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä. Sen vuoksi operatiivisten muutosten ja mahdollisten tulevien riskien seuranta on edelleen COSIn prioriteettina.

2.3 Sisäistä turvallisuutta koskeva vuoropuhelu Ukrainan kanssa

Sisäministerien epävirallisessa kokouksessa heinäkuussa 2022 tuotiin esiin tarve käydä jäseneltyä vuoropuhelua Ukrainan viranomaisien kanssa operatiivisen yhteistyön tehostamiseksi. Tämä vahvistettiin COSIn epävirallisessa kokouksessa Tšekin puheenjohtajakaudella heinäkuussa 2022. Ampuma-aseiden valvontajärjestelmän toimintaa, yleisen kriittisen infrastruktuurin turvaamisjärjestelmän perustamista ja rajaturvallisuutta koskeva tietojenvaihto määriteltiin Ukrainan kanssa tehtävän yhteistyön prioriteettialoiksi.

Marraskuussa 2022 Ukrainan sisäministeriön kanssa pidetyn kokouksen jälkeen EU:n terrorismintorjunnan koordinaattori, komissio, EUH, Europol ja Frontex tiedottivat COSille Ukrainan kanssa käytävän sisäistä turvallisuutta koskevan vuoropuhelun viimeaikaisesta kehityksestä. Jäsenvaltiot olivat tyytyväisiä Ukrainan kanssa käytävän jäseneltyä vuoropuhelun pääpiirteisiin ja puheenjohtajavaltion laatimaan yksityiskohtaiseen toimintataulukkkoon sodan sisäistä turvallisuutta koskevista vaikutuksista käytännön välineenä, jolla helpotetaan työskentelyn osa-alueiden jatkotoimia, joita päivitettiin COSIn toukokuussa 2023 pidettävää kokousta varten.

COSille tiedotettiin helmikuussa 2023 mahdollisesta terrorismin uhasta erityisesti ulkomaalaisten vapaaehtoisten paluusta aiheutuvien mahdollisten riskien osalta. COSI pani toukokuussa 2023 merkille tilanteen kehittymisen, myös komission ja EUH:n yhdessä laatiman luettelon toimista ampuma-aseiden ja muiden pienaseiden ja kevyiden aseiden tarkoituksenvastaisten siirtojen torjumiseksi Venäjän Ukrainaa vastaan käymän hyökkäyssodan yhteydessä, mukaan lukien säännöllinen tiedottaminen Europolille kadonneista ja varastetuista ampuma-aseista Ukrainassa. Tämän lisäksi Europolille on myönnetty pääsy Interpolin iArms-tietokantaan, mikä on merkittävä edistysaskel.

COSI seuraa jatkuvasti Ukrainan kanssa käytävää sisäistä turvallisuutta koskevaa vuoropuhelua ja edistymistä erityistoimien täytäntöönpanossa.

³ 8065/23, 11905/1/22.

2.4 Pakotteiden määrääminen

COSI korosti Tšekin puheenjohtajakaudella Venäjän ja Valko-Venäjän mahdollisuuksia kiertää pakotteita sekä tarvetta määrätä tehokkaita seuraamuksia. Huolta aiheutti se, että seuraamusten täytäntöönpano eri jäsenvaltioissa saattaisi jäädä hajanaiseksi, kun otetaan huomioon kansallisten viranomaisten erilaiset toimivaltuudet ja riski siitä, että seuraamuksia tulkitaan eri tavoin. COSI suhtautui myönteisesti komission ehdotukseen sisällyttää pakotteiden rikkominen SEUT-sopimuksen 83 artiklan mukaiseen EU-rikosten luetteloon⁴.

COSI pani tyytyväisenä merkille Europolin panoksen OSCAR-operaation muodossa (EMPACT-yhteisön tukemana rikollisuuden rahoitusta, rahanpesua ja varojen takaisinperintää koskevan operatiivisen toimintasuunnitelman operatiivisen toimen kautta). Operaatiolla tuetaan jäsenvaltioiden talousrikostutkintaa, joka kohdistuu sellaisten henkilöiden ja oikeushenkilöiden omistamaan rikolliseen omaisuuteen, joille on määrätty pakotteita Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyksen vuoksi. COSI keskusteli myös Europolin mahdollisuuksista osallistua pakotteiden kiertämistä koskevien suuntausten ja mallien analysointiin, mukaan lukien tietojenvaihto yksityisen sektorin kanssa. Jäsenvaltiot totesivat, että olisi toivottavaa kartoittaa erilaisia aloitteita/foorumeita/kokouksia, jotka liittyvät pakotteiden täytäntöönpanoon EU:n tasolla, mukaan lukien toimivaltaisten lainvalvontaviranomaisten ja oikeusviranomaisten välisen yhteistyöverkoston perustaminen.

⁴ 9641/22.

3. TEKNOLOGINEN KEHITYS

COSIn asialistan monialaisena aiheena on sellaisiin haasteisiin vastaaminen, joita sisäiseen turvallisuuteen kohdistuu maailmassa, joka on yhä riippuvaisempi teknologiasta ja digitaalisista ratkaisuista.

3.1 Tehokkaan lainvalvonnan edellyttämä tietojen saatavuus

Asiaankuuluvien tietojen säilyttäminen ja niihin pääsy, niiden analysointi ja niihin perustuva toiminta laissa säädettyjen valtuuksien puitteissa ja perusoikeuksien mukaisesti on olennainen osa lainvalvontatyötä. Tätä korostaa se, että rikolliset hyödyntävät teknologian kehitystä, kuten EncroChatin ja Sky ECC:n vastaiset operaatiot ovat osoittaneet. Tietojen saatavuudella on keskeinen merkitys sen varmistamisessa, että rikosoikeusjärjestelmillä ja lainvalvontaviranomaisilla on pääsy tietoihin digitaalisessa ympäristössä samalla tavoin kuin verkon ulkopuolella.

Ranskan sisäministeriö järjesti Ranskan puheenjohtajakaudella datan saatavuutta koskevan tapahtuman Pariisissa 21. huhtikuuta 2022 (ensimmäinen Forum des îles -foorumi). Symposiumin tavoitteena oli käsitellä avoimesti ja kaikkien asianomaisten sidosryhmien (poliisi- ja oikeusviranomaiset, Euroopan parlamentin jäsenet, tuomarit, kansalaisyhteiskunta, yksityinen sektori jne.) kanssa kysymystä, joka koskee poliisi- ja oikeusviranomaisten pääsyä tietoihin yhteiskunnan digitalisaation yhteydessä. Symposiumissa tuotiin esiin viranomaisten haasteet pysyä ajan tasalla ja reagoida tehokkaasti verkossa, kaikkien sidosryhmien kiireellinen paremman oikeusvarmuuden sekä nykyiseen ja tulevaan teknologiseen kehitykseen mukautettujen puitteiden tarve, massadatan analysoinnin vaikeudet jäsenvaltioiden tasolla sekä tarve kehittää yhteinen eurooppalainen poliisikulttuuri, jotta näihin ongelmiin voidaan puuttua tehokkaasti. Keskusteluissa kävi myös ilmi, että vuoropuhelu on mahdollista, vaikka toimintatavat eroavat toisistaan, ja että perusoikeuksien suojeleminen on yhteinen tavoite. Osallistujat olivat yhtä mieltä siitä, että tällainen epävirallinen ja avoin keskustelukehys on olennaisen tärkeä, jotta voidaan palauttaa sidosryhmien välinen luottamus ja muodostaa eurooppalainen konsensus tietojen saatavuudesta. Puheenjohtajavaltio Ruotsi järjesti näiden keskustelujen pohjalta tämän epävirallisen foorumin toisen kerran Balstassa 27. huhtikuuta 2023.

Lisäksi puheenjohtajavaltio Ruotsi käynnisti oikeus- ja sisäasioiden ministerien epävirallisessa kokouksessa 26. tammikuuta 2023 keskustelun haasteista, jotka liittyvät digitaalisten tietojen saatavuuteen rikollisuuden torjumiseksi. Going Dark -aloitteella pyritään tukemaan oikeusvaltioperiaatetta puuttamalla oikeus- ja lainvalvontaviranomaisten kasvaviin haasteisiin saada tietoja ja todisteita esimerkiksi salatussa viestinnässä, tehostamalla kansainvälistä yhteistyötä sen varmistamiseksi, että todisteiden laillinen saatavuus on mahdollista myös digitaalisten palvelujen rajatylittävän luonteen puitteissa, kehittämällä selkeät puitteet tietojen säilyttämiselle, suunnittelemalla tehokkaita välineitä ja menetelmiä sähköisten tietojen epävakauden torjumiseksi ja puuttamalla sijainnin menettämisestä johtuviin tuomioistuimen toimivaltaa koskeviin kysymyksiin.

Ministerit keskustelivat tammikuussa 2023 pidetyssä oikeus- ja sisäasioiden neuvoston epävirallisessa istunnossa tarpeesta perustaa erityinen foorumi, jolla voidaan vastata lainvalvontaviranomaisten kasvaviin haasteisiin tehtäviensä hoitamisessa, ja antoivat COSille tehtäväksi esittää konkreettisia ehdotuksia. Puheenjohtajavaltio Ruotsi laati ehdotuksen korkean tason ryhmän perustamisesta. Sen puheenjohtajina toimisivat puheenjohtajavaltio ja komissio. Ruotsi laati COSIn epävirallisessa kokouksessa 30.–31. maaliskuuta käytävää keskustelua varten myös selvityksen⁵, jossa määritellään tarkemmin kyseisen ryhmän toimeksianto. Komission tehtyä virallisen päätöksen ryhmän perustamisesta järjestettiin 19. kesäkuuta 2023 korkean tason työryhmän ensimmäinen täysistunto, jossa käsiteltiin tietojen saatavuutta tehokasta lainvalvontaa varten. Ryhmän odotetaan saavan työnsä päätökseen vuoden 2024 puoliväliin mennessä.

3.2 Eurooppalainen sisäisen turvallisuuden innovaatiokeskus

Eurooppalainen sisäisen turvallisuuden innovaatiokeskus on COSIn strategisen ohjauksen alainen yhteistyöverkosto, joka pyrkii koordinoimaan innovaatioaloitteita oikeus- ja sisäasioiden virastojen välillä ja levittämään tehokkaita ratkaisuja sisäisen turvallisuuden toimijoiden työn tukemiseksi EU:ssa ja sen jäsenvaltioissa. COSI on seurannut keskuksen edistymistä sen perustamisesta lähtien, saanut säännöllisiä tilannepäivityksiä keskuksen ohjausryhmän puheenjohtajilta ja sen toimintaan osallistuvilta oikeus- ja sisäasioiden virastoilta ja tarjonnut jäsenvaltioille foorumin, jossa ne voivat jakaa ajatuksiaan keskukselle.

⁵ 8281/23.

Keskuksen ohjausryhmän puheenjohtajat esittelivät syyskuussa 2022 vuoden 2021 vuosikertomuksen ja korostivat COSIn prioriteetteihin, kuten pimeän verkon seurantaan, tekoälyyn ja salaukseen, liittyviä saavutuksia. Europol esitteli keskuksen järjestämän vuoden 2022 vuotuisen tapahtuman tulokset. Keskuksen laatiman yhteisen innovaatiokuvan kartoitus esiteltiin COSille sen marraskuussa 2022 pidetyssä kokouksessa.

COSI pani helmikuussa 2023 merkille innovaatiokeskuksen vuoden 2022 vuosikertomuksen ja monivuotisen toimintasuunnitelman 2023–2026 ja vahvasti yksilöidyt prioriteetit. Komissiota pyydettiin antamaan lisätietoja tutkimukseen ja innovointiin käytettävissä olevista EU:n varoista. Jäsenvaltioita kannustettiin tuomaan asiaankuuluvat hankkeet keskuksen alaisuuteen. Oikeus- ja sisäasioiden virastoja pyydettiin harkitsemaan varojen kohdentamista keskukselle niiden talousarviosuunnittelussa vuonna 2024 ja sen jälkeen. COSI hyväksyi toukokuussa 2023 keskuksen ohjausryhmän uuden kokoonpanon. Espanja ja Unkari toimivat ryhmän puheenjohtajina yhdeksän peräkkäisen kuukauden ajan yhdessä komission kanssa.

COSI on jatkuvasti korostanut, että on tärkeää ottaa jäsenvaltiot mukaan keskuksen toimintaan. Jäsenvaltioiden toimijoiden osallistuminen on ratkaisevan tärkeää, jotta voidaan määrittää onnistuneesti keskuksen prioriteetit, varmistaa sen toiminnan vakaampi rahoitus ja taata henkilöstöresurssit pääasiassa lähetetyn henkilöstön avulla.

3.3 Digitaalialan asiakokonaisuudet

Digitaalipolitiikat ja samalla niiden mahdolliset vaikutukset sisäiseen turvallisuuteen lisääntyvät useilla eri aloilla, joten useiden sellaisten horisontaalisten digitaalisten asiakokonaisuuksien tilanne, joista neuvotellaan oikeus- ja sisäasioiden alalla ja sen ulkopuolella, on COSIn kannalta merkityksellinen.

Puheenjohtajavaltio Tšekki järjesti COSIn epävirallisessa kokouksessa heinäkuussa 2022 työistunnon, jossa käsiteltiin teknologioita uuden ja tiedossa olevan lapsiin kohdistuvaa seksuaaliväkivaltaa todistavan kuvamateriaalin ja lapsen seksuaalisiin tarkoituksiin houkuttelun havaitsemiseksi salaamattomassa ja salatussa viestinnässä. Jäsenvaltiot korostivat lapsiin kohdistuvan seksuaaliväkivallan torjunnan merkitystä sekä verkko- ja offline-ympäristön toisiinsa kytkeytyvää luonnetta.

COSIn kokouksessa marraskuussa 2022 puheenjohtajavaltio Tšekki esitti yksityiskohtaisen katsauksen digitaalisten asiakokonaisuuksien tilanteeseen. Puheenjohtajavaltio tiedotti valtuuskunnille myös Prahassa 15.–16. syyskuuta 2022 pidetyn terrorismintorjunnan verkkoulottuvuutta käsitelleen puheenjohtajavaltion konferenssin tuloksista ja siitä, että ehdotus päätelmiksi Euroopan rikosteknisen tutkimuksen aluetta 2.0 koskevasta toimintasuunnitelmasta⁶ toimitetaan neuvostolle hyväksyttäväksi.

COSille tiedotettiin edelleen säännöllisesti digitaalisten asiakokonaisuuksien tilanteesta Ruotsin puheenjohtajakaudella. COSIn kokouksessa helmikuussa 2023 puheenjohtajavaltio korosti, että jäsenvaltioiden on yhtenäistettävä sisäistä turvallisuutta koskevia kantojaan muissa neuvoston valmisteluelimissä, esimerkiksi jotta oikeus- ja sisäasioiden yhteisöjen ääni kuullaan televiestintä- ja tietoyhteiskuntatyöryhmässä tekoälysäädöksestä käytävissä keskusteluissa, ja painotti, että on tärkeää sisällyttää sisäisen turvallisuuden näkökohdat paremmin yleiseen sääntelykehykseen.

Keskusteluja jatkettiin toukokuussa 2023 pidetyssä COSIn kokouksessa Europolin esityksellä tekoälystä lainvalvonnan näkökulmasta. Esityksessä keskityttiin testiympäristön luomiseen tekoälyvälineiden koulutusta, kehittämistä ja validointia varten, ChatGPT:n ja muiden suurten kielimallien käyttöön liittyviin riskeihin ja mahdollisuuksiin⁷ sekä tekoälyä koskevan vastuuvuorollisuuden periaatteiden (AP4AI-kehysten)⁸ käyttöönottoon. Jäsenvaltiot kannattivat testiympäristön luomista ja totesivat, että alalla tarvitaan yhteinen strateginen toimintatapa.

⁶ 7152/23.

⁷ 8535/23.

⁸ <https://www.ap4ai.eu>

4. VAKAVAN JA JÄRJESTÄYTYNEEN RIKOLLISUUDEN TORJUMINEN

4.1 EMPACT

Euroopan monialainen rikosuhkien torjuntafoorumi (EMPACT) käsittelee järjestäytyneestä ja vakavasta rikollisuudesta EU:hun kohdistuvia suurimpia uhkia. EMPACT vahvistaa strategista ja operatiivista yhteistyötä kansallisten viranomaisten, EU:n toimielinten ja elinten sekä kansainvälisten kumppanien välillä. EMPACT on tiedusteluun perustuva monialainen väline. Se toimii neljän vuoden sykleissä, joissa keskitytään EU:n yhteisiin rikostorjunnan prioriteetteihin. EMPACT kehittää, toteuttaa ja seuraa 15:ttä kaksivuotista operatiivista toimintasuunnitelmaa, jotka perustuvat EU:n kymmeneen rikostorjunnan prioriteettiin: korkean riskin rikollisverkostot, kyberhyökkäykset, ihmiskauppa, lapsen seksuaalinen riisto, muuttajien salakuljetus, laiton huumausainekauppa, petokset ja talousrikokset, järjestäytynyt omaisuusrikollisuus, ympäristörikollisuus ja laiton asekauppa. Operatiiviset toimintasuunnitelmat laaditaan ennalta määriteltujen yhteisten horisontaalisten strategisten tavoitteiden perusteella.

EMPACTin 10-vuotispäivää juhlittiin vuonna 2022. Puheenjohtajavaltio Ranska juhlisti tapahtumaa COSIn työolunaalla. Jäsenvaltiot jakoivat kiitosta EMPACTille, jota ne pitivät tehokkaana ja vaikuttavana välineenä järjestäytyneen ja vakavan kansainvälisen rikollisuuden torjunnassa. Ne kiittivät sen joustavuutta ja kehottivat jatkamaan työtä sen menetelmien yksinkertaistamiseksi. Ranskan EMPACT-koordinoitiryhmä järjesti seminaarin, jotta yhteiset horisontaaliset strategiset tavoitteet voitaisiin integroida paremmin EMPACTin operatiivisiin toimintasuunnitelmiin. Euroopan komissio on myös lisännyt tukeaan EMPACTille erityisesti esittämällä tarkemmin asiaankuuluvat EMPACTiin liittyvät EU:n strategiat, ohjelmat tai toimintasuunnitelmat ja lisäämällä rahoitustukeaan sisäisen turvallisuuden rahastosta (ISF).

Tšekin puheenjohtajakaudella EMPACT-raportointimekanismia tarkistettiin, jotta voidaan vähentää raportointiin liittyvää hallinnollista raskautta, virtaviivaistaa tiedonkeruuta, kerätä tärkeimmät tulokset ja ottaa huomioon viimeaikainen kehitys, kuten koordinaattoreiden järjestäminen yhteisiä horisontaalisia strategisia tavoitteita varten. Lisäksi tarkistettiin mekanisme operatiivisten toimintasuunnitelmien jakamiseksi asiaankuuluvien kolmansien maiden ja osapuolten kanssa, jotta voidaan ottaa huomioon kumppaneiden kasvava kiinnostus osallistua EMPACTiin.

Neuvoston päätelmiä järjestäytynyttä ja vakavaa kansainvälistä rikollisuutta koskevan EU:n toimintapoliittisen syklin pysyvistä jatkamisesta (EMPACT 2022+)⁹ sekä vakavan ja järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa koskevien EU:n painopisteiden asettamisesta EMPACTia varten vuosiksi 2022–2025¹⁰ tarkistettiin 9. maaliskuuta 2023, jotta voitaisiin ottaa huomioon mahdollisuus sisällyttää uusia operatiivisia toimia ja muuttaa aiemmin määriteltyjä toimia muuttuvien tilanteiden tai uhkien (kuten sota Ukrainassa ja covid-19) varalta sekä ottaa käyttöön kaksivuotiset operatiiviset toimintasuunnitelmat.

Puheenjohtajavaltio Ruotsi tarkisti EMPACTin toimeksiantoa ottaakseen huomioon EMPACTin viimeaikaiset muutokset, kuten vuodesta 2024 käyttöön otettavat kaksivuotiset operatiiviset toimintasuunnitelmat, yhteinen viestintästrategia, mahdollisuus mukauttaa operatiivisia toimintasuunnitelmia hätätilanteiden ja uhkien varalta, sekä selventääkseen terminologiaa sekä eri toimijoiden rooleja ja vastuita¹¹.

Puheenjohtajavaltio Ruotsi viittasi COSIn toukokuussa 2023 pidetyssä kokouksessa EMPACTin vuoden 2022 operatiivisten toimintasuunnitelmien tuloksiin¹².

4.2 Huumausainekauppa

Huumausainekaupalla on vakavia vaikutuksia Euroopan unionin sisäiseen turvallisuuteen ja sen kansalaisten terveyteen. Siihen osallistuvat rikollisryhmät ovat kehittäneet rajat ylittäviä rakenteita kaikkialla Euroopassa, ja ne hyödyntävät meriliikennettä ja innovatiivisia teknologioita laittomien huumausaineiden kuljettamiseen ja markkinointiin sekä muuntyyppisen rikollisuuden edistämiseen. Puheenjohtajakolmikko määrittä huumausainekaupan prioriteetiksi ja järjesti aiheesta temaattisia keskusteluja.

Tammi- ja helmikuussa 2022 pidetyissä COSIn tukiryhmän ja COSIn kokouksissa keskusteltiin huumausainekaupan tilanteesta Euroopassa. Komission ja oikeus- ja sisäasioiden virastojen kannanotoissa tuotiin esiin meneillään oleva hanke, joka koskee pimeän verkon seurantaa eurooppalaisen sisäisen turvallisuuden innovaatiokeskuksen puitteissa, ja asiaan liittyviä toimia, kuten EncroChat-operaatiota. Jäsenvaltiot ilmaisivat huolensa huumausaineiden ”uberisaation” nopeutumisesta ja tarpeen puuttua kryptovaluuttoihin tältä osin. Ne korostivat toistuvia aiheita, jotka liittyvät lainvalvontaan digitaalisessa ympäristössä.

⁹ 7100/23.

¹⁰ 7101/23.

¹¹ 8975/23.

¹² https://www.consilium.europa.eu/media/65450/2023_225_empact-factsheets-2022_web-final.pdf

Ministerit ilmaisivat maaliskuussa 2022 halukkuutensa vahvistaa vuoropuhelua kolmansien maiden ja alueellisten rakenteiden (esim. EU ja Länsi-Balkan sekä EU ja Latinalainen Amerikka) kanssa erityisesti tukemalla Latinalaisen Amerikan sisäisen turvallisuuden komitean (CLASI) ja sen huumausainekaupan torjuntaan keskittyvän erityisen huumausaineiden vastaisen työryhmän perustamista.

Tämän pohjalta valtuuskunnat jatkoivat huhtikuussa 2022 keskustelua huumausainekaupan torjunnasta. Frontex piti esityksen merivalvonnasta ja alusten seurannasta huumausainekaupan torjunnassa. Puheenjohtajavaltio Ranska pohti huumausainekaupan ja sen rahoituksen välistä yhteyttä ja ehdotti sellaisen yhteisen tietokannan perustamista, joka sisältäisi rikolliseen toimintaan käytettävien pankkitilien IBAN-tilinumerot.

Ranskassa pidetyssä COSIn epävirallisessa kokouksessa jäsenvaltiot osallistuivat vuorovaikutteiseen operatiiviseen keskusteluun neljästä tärkeimmästä huumausainekauppaan liittyvästä toimintalinjasta, jotka kehitettiin Ranskan puheenjohtajakaudella: laiton huumausainekauppa merellä, huumausaineiden laiton verkkokauppa, rikoksella saatujen varojen takavarikointi ja menetetyksi tuomitseminen sekä kansainvälinen yhteistyö. EU:n huumausainestrategian ja -toimintasuunnitelman 2021–2025¹³ pohjalta laadittiin toukokuussa 2022 huumausainekaupan torjuntaa koskeva etenemissuunnitelma, johon sisältyy taulukko Ranskan puheenjohtajakaudella yksilöidyistä tuloksista ja operatiivisista toimenpiteistä.

Keskusteluja huumausainekaupasta jatkettiin Tšekin puheenjohtajakaudella. COSIn kokouksessa syyskuussa 2022 horisontaalisen huumausainetyöryhmän puheenjohtaja esitteli puheenjohtajavaltion prioriteetit, joissa keskitytään näyttöön ja ihmisoikeuksiin perustuvaan toimintatapaan sekä terveys- ja ennaltaehkäisyäkökohtiin. COSI keskusteli kahdesta asiasta: laittomasta huumausainekaupasta virtuaaliympäristössä ja postipaketein sekä uusista metamfetamiinisuuntauksista Euroopassa.

Puheenjohtajavaltio Ruotsi otti toukokuussa 2023 asialistalle huumausaineiden ja niiden lähtöaineiden laittoman tukkukaupan havaitsemisen EU:n rajanylityspaikoilla¹⁴. Keskusteluissa käsiteltiin tarvetta keskittää toimet sekä suuriin että pieniin satamiin, rikollisverkostojen toimintaa satamissa ja tarvetta tarkastaa työntekijöitä satamissa, tunnuslukupetosten aiheuttamaa kasvavaa uhkaa sekä tarvetta parantaa julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksia satamayritysten kanssa. Kyseisessä kokouksessa COSI suhtautui myönteisesti Euroopan huumausaineiden ja niiden väärinkäytön seurantakeskuksen (EMCDDA) päivitettyyn toimeksiantoon ja Euroopan unionin huumeviraston (EUDA) perustamiseen.

¹³ 14178/20.

¹⁴ 8873/23.

4.3 Kulttuuriomaisuuden laitton kauppa

COSIn asialistalla oli kulttuuriesineiden laitton kauppa, jotta voitaisiin lisätä tietoisuutta aseellisista konflikteista johtuvasta kulttuuriperinnön järjestäytyneestä ryöstelystä, laittomasta kaupasta, myynnistä ja tuhoamisesta sekä tukea komission meneillään olevaa työtä. COSIn tukiryhmä käsitteli aihetta tammikuussa 2022, ja jäsenvaltiot osallistuivat joulukuussa 2022 julkaistun kulttuuriesineiden laitonta kauppaa koskevan eurooppalaisen toimintasuunnitelman¹⁵ valmistelutyöhön komission johdolla. Jatkotoimena Ranskan kansallisen rikospoliisin virasto 'Office Central de lutte contre le trafic des biens culturels (OCBC)' esitteli toukokuussa 2022 kulttuuriesineitä koskevan poliisirekisterin, ja Alankomaat esitteli digitaalisen rekisterinsä. COSI antoi laajan tukensa EU CULTNET -verkoston valmiuksien vahvistamiselle perustamalla pysyvän yhteyspisteen/-henkilön tukemaan verkoston ohjausta ja sen vuorovaikutusta muiden yksiköiden kanssa.

Venäjän hyökkäyssota Ukrainaa vastaan on entisestään korostanut tarvetta puuttua kulttuuriesineiden laittomaan kauppaan. Ukrainan kulttuuriesineiden ennennäkemättömän tuhoamisen ja laittoman kaupan mahdollisuuksista keskusteltiin COSIn epävirallisessa kokouksessa Ranskan puheenjohtajakaudella. Kokouksessa nostettiin esiin mahdollisia hätätoimenpiteitä, joita unioni voisi toteuttaa estääkseen tämän. Se voisi esimerkiksi tukea hätälistaa (jonka Kansainvälinen museoneuvosto laatisi yhteistyössä Ukrainan hallituksen kanssa). Myös erityisen määräyksen sisällyttämistä Venäjää koskevaan pakoteluetteloon harkittiin. Tässä yhteydessä keskusteltiin kulttuuriesineiden laittoman kaupan torjuntaa koskevan EU:n toimintasuunnitelman, CULTNET-verkoston sekä EMPACTin puitteissa toteutettavien tehostettujen operatiivisten toimien roolista.

Tšekin puheenjohtajakaudella COSI hyödynsi kulttuuriperinnön suojelua käsittelevän Italian santarmilaitoksen yksikön esitystä Leonardo-tietokannasta, jolla torjutaan kulttuuriesineiden laitonta kauppaa. Ruotsin puheenjohtajakaudella hyväksyttiin kesäkuussa 2023 neuvoston päätelmät kulttuuriesineiden laittoman kaupan torjumisesta¹⁶ komission joulukuussa 2022 hyväksymän kulttuuriesineiden laittoman kaupan torjuntaa koskevan EU:n toimintasuunnitelman pohjalta.

¹⁵ 16107/22.

¹⁶ 10249/23.

4.4 Muuttoliikkeeseen liittyvät sisäisen turvallisuuden haasteet

Puheenjohtajavaltio Ranska järjesti maaliskuussa 2022 muuttoliikkeen ulkoista ulottuvuutta käsittelevän seminaarin. Se perustui muuttajien salakuljetuksen digitaalista ulottuvuutta koskeviin alustaviin keskusteluihin, jotka käytiin COSIn kokouksessa marraskuussa 2021. Toukokuussa 2022 valtuuskunnat keskustelivat muuttajien salakuljetuksen vastaisten operatiivisten toimenpiteiden seurannasta.

COSI tuki Tšekin puheenjohtajakaudella tehostettua reagointia muuttajien salakuljetustoiminnan lisääntymiseen vuonna 2022. COSI totesi, että kattavan tiedustelutilannekuvan ylläpitäminen ja tehostettu tietojenvaihto asiaankuuluvien toimijoiden kanssa unionissa ja sen ulkopuolella, muuttajien salakuljetukseen liittyvän rikollisuuden monialaisen ja digitaalisen ulottuvuuden käsittely sekä salakuljetusverkostojen yhä väkivaltaisempi luonne ovat keskeisiä tekijöitä muuttajien salakuljetuksen torjunnassa. Keskustelun tulokset esiteltiin neuvostolle joulukuussa 2022.

COSI keskusteli syyskuussa 2022 turvapaikka- ja maahanmuuttoasioiden ulkoisten näkökohtien työryhmän tukemana kokonaisvaltaisesti muuttoliikkeeseen ja sisäiseen turvallisuuteen liittyvistä haasteista silkkien varrella. Jäsenvaltiot korostivat, että muuttoliiketilanne on muuttumassa ja että on ensiarvoisen tärkeää saada hyvä tiedustelutilannekuva kokonaistilanteesta, erityisesti sellaisten ihmiskauppaverkostojen osalta, jotka saattavat hyödyntää muuttovirtoja tällä reitillä. Jäsenvaltiot korostivat, että kokonaisvaltainen lähestymistapa muuttoliikkeeseen ja/tai asiaankuuluvien turvallisuusuhkien ehkäisy edellyttää sekä sisäistä että ulkoista näkökulmaa ja toimivaa suhdetta reitin varrella oleviin maihin. Ne toivat esiin myös haasteita, joita on kohdattu tietyillä muuttoreiteillä, erityisesti Afganistanista ja Länsi-Balkanilta peräisin oleva muuttoliike.

5. TERRORISMIN TORJUNTA

COSI jatkoi puheenjohtajakolmikon toimikauden aikana terrorismin torjunnan priorisointia ja antoi strategista ohjausta operatiiviselle yhteistyölle terrorismin ehkäisemiseksi ja torjumiseksi EU:n tasolla.

5.1 Terrorismin torjuntaan liittyvät uhka-arviot

COSI hyväksyy kullakin puolivuotiskaudella suositukset, jotka perustuvat säännöllisesti päivitettävään terrorismin torjuntaa koskevaan EU:n uhka-arvioon, joka puolestaan perustuu sekä Europolin että EU:n tiedusteluanalyysikeskuksen tekemään tilanneanalyysiin. COSIn toukokuussa 2023 hyväksymät suositukset heijastavat aiempia havaintoja, joiden mukaan uhkataso EU:ssa pysyy muuttumattomana, mutta samalla niissä korostetaan tarvetta puuttua väkivaltaisiin ääriliikkeisiin ja terrorismiin niiden kaikissa muodoissa ottaen huomioon yhteiskunnan lisääntyvä polarisoituminen. Suositukset kattavat myös mahdolliset keskipitkän ja pitkän aikavälin uhat, joita Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa aiheuttaa, ja väkivaltaisten oikeistolaisten ääriliikkeiden aiheuttaman kasvavan uhan.

Väkivaltaisten oikeistolaisten ääriliikkeiden osalta COSI pani kokouksessaan toukokuussa 2023 merkille terrorismityöryhmän tilannekatsauksen ja hyväksyi työskentelyn osa-alueiden päivityksen, jolla ohjataan jatkuvia toimia tämän uhan torjumiseksi.

5.2 Terrorismiin syyllistyvät vierastaistelijat ja Schengenin tietojärjestelmä

Schengenin tietojärjestelmä on laajin lainvalvontaviranomaisten käytettävissä oleva turvallisuutta ja rajaturvallisuutta koskeva tietojenvaihtojärjestelmä Euroopassa. Edellisen puheenjohtajakolmikon toimikaudella hyväksyttiin prosessi, jonka avulla arvioidaan ja mahdollisesti syötetään järjestelmään kolmansilta osapuolilta tai jäsenvaltioilta saatuja tietoja kolmansien maiden kansalaisista, joiden epäillään olevan jihadistiterroristeja (terrorismiin syyllistyviä vierastaistelijoita). Tätä koordinoitua lähestymistapaa tarkistettiin kaksi vuotta myöhemmin. Tällöin otettiin huomioon saadut käytännön kokemukset ja lähestymistapa yhdenmukaistettiin muutetun Europol-asetuksen ja muutetun SIS-poliisiyhteistyöasetuksen kanssa. COSI hyväksyi helmikuussa 2023 terrorismityöryhmässä tehdyn työn perusteella tarkistetun koordinoitun lähestymistavan.

5.3 Radikalisoitumisen torjunta

Radikalisoitumisen torjunnasta tuli Ranskan puheenjohtajakaudella keskeinen prioriteetti Eurooppa-neuvoston vuonna 2020 esittämän, radikalisoitumista ehkäisevien ja terrorismin ja väkivaltaisten ääriliikkeiden taustalla olevia ideologioita käsittelevien toimenpiteiden tehostamista koskevan pyynnön myötä. COSI toimi foorumina, jolla jäsenvaltiot saattoivat jakaa kokemuksiaan ja parhaita käytäntöjään tällä alalla. Jäsenvaltiot keskustelivat kansallisista toimenpiteistä, myös lainsäädännön osalta, radikalisoitumisen ehkäisemiseksi¹⁷ ja valmisteluista verkossa tapahtuvaan terroristisen sisällön levittämiseen puuttumisesta annetun asetuksen soveltamiseksi. Parannuksia kaipaavia aloja nostettiin esiin. Tällaisia olivat esimerkiksi kenttätutkimuksen lisääminen radikalisoitumisen ekosysteemien ymmärtämiseksi ja sen varmistamiseksi, että uskonnollinen koulutus on perusoikeuksien ja eurooppalaisten arvojen mukaista. Lisäksi korostettiin vaikeuksia tunnistaa väkivaltaiset äärioikeistolaiset ja arveluttava sisältö. Useista jäsenvaltioiden käytettävissä olevista välineistä ja aloitteista keskusteltiin. Näihin kuuluu esimerkiksi EU-tietokeskus, jolla vahvistetaan EU:n politiikkaa väkivaltaisiin ääriliikkeisiin ja terrorismiin johtavan radikalisoitumisen ehkäisemiseksi ja torjumiseksi ja jota komissio on parhaillaan perustamassa. Jäsenvaltiot ilmaisivat tukensa EU-tietokeskuksen perustamiselle, jotta voidaan tukea niiden operatiivisia tarpeita prioriteetteja asettamalla.

Radikalisoitumisen torjunta oli tärkeä aihe myös Ranskan puheenjohtajakaudella pidetyssä COSIn epävirallisessa kokouksessa, jossa jäsenvaltiot kuulivat kahden radikalisoitumisen uhrin kertomukset ja niille esiteltiin sellaisten ääriliike-ekosysteemien torjuntaa, jotka ovat osallisina muslimiyhteisöjen ja väkivaltaisten äärioikeistolaisten radikalisoitumiseen.

COSI seurasi myös terrorisminvastaista toimintasuunnitelmaa ja sen täytäntöönpanoa ja hyväksyi toukokuussa 2022 yksinkertaistetun menettelyn EU:n ulkorajan ylittävien tai ylittäneiden henkilöiden turvatarkastusten tiukentamiseksi Afganistanin tapahtumien johdosta.

¹⁷ 9997/22.

6. SISÄISEN JA ULKOISEN TURVALLISUUDEN VÄLISEN YHTEYDEN VAHVISTAMINEN

Sisäisille turvallisuushuille on viime vuosina kehittynyt yhä kansainvälisempi ulottuvuus. Hybridi- ja kyberuhat, radikalisoituminen ja terrorismi, rikollisverkostojen tukema laiton muuttoliike ja järjestäytynyt rikollisuus ovat uhkia, joilla on selkeä ulkoinen ulottuvuus. Näin ollen COSI on keskustellut tarpeesta edistää sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden välistä yhteyttä vahvistamalla vuoropuhelua asiaankuuluvien kumppaneiden kanssa tällä alalla. Sodan puhkeaminen EU:n ulkorajoilla ja sen mahdollinen vaikutus unionin sisäiseen turvallisuuteen ovat lisänneet tämän puheenjohtajakolmikον toimikauden aikana käydyn keskustelun kiireellisyyttä.

6.1 Oikeus- ja sisäasioiden alan sekä YTPP:n välisen yhteistyön virallistaminen

YTPP:n avulla Euroopan unioni voi ottaa johtavan roolin rauhanturvaoperaatioissa, konfliktien ehkäisemisessä ja kansainvälisen turvallisuuden vahvistamisessa. Jäsenvaltiot sopivat vuonna 2018 YTPP-siviilialan sopimuksesta, jossa korostetaan YTPP-operaatioiden siviilinäkökohtia ja pyritään parantamaan EU:n valmiuksia vahvistaa poliisia, oikeusvaltiota ja siviilihallintoa hauraissa ja konfliktitilanteissa parantamalla yhteistyötä muiden EU:n välineiden ja myös oikeus- ja sisäasioiden alan toimijoiden kanssa¹⁸. Ulkoisiin asioihin keskittyvän YTPP:n siviilialan ja sisäisiin asioihin keskittyvän oikeus- ja sisäasioiden alan, jotka ovat kaksi toisiinsa liittyvää mutta kuitenkin erillistä sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden välisen yhteyden ulottuvuutta, yhteistyön lisääminen on olennainen askel kohti unionin sisäistä turvallisuutta koskevaa kestäväää ja pitkän aikavälin toimintatapaa.

Asiaa koskevaa työtä on tehty sekä COSIn että COSIn tukiryhmän tasolla. Huhtikuussa 2022 järjestettiin kaksi siviilikriisinhallintakomitean (Sivkom) epävirallista kokousta COSIn tukiryhmän yhteydessä. Kokousten tarkoituksena oli edistää järjestäytynyttä rikollisuutta koskevien YTPP-siviilioperaatioiden pienoistoiminta-ajatusten kokonaisuuksia. Nämä pienoistoiminta-ajatuksat muodostavat perustan laajemmille turvallisuushaasteiden johdosta toteutettaville toimille YTPP-siviilialan sopimuksen mukaisesti. Kokouksessa keskusteltiin pienoistoiminta-ajatuksista, jotka koskevat kulttuuriperintöä, laittomaan muuttoliikkeeseen, kyberturvallisuuteen ja kyberrikollisuuteen liittyviä turvallisuushaasteita, terrorismin torjuntaa sekä radikalisoitumisen ja väkivaltaisten ääriiliikkeiden ehkäisemistä. COSIn tukiryhmä vahvisti myöhemmin uutta pienoistoiminta-ajatusa, joka koskee YTPP-siviilialan tukea isäntävaltioille ympäristörikollisuuden torjunnassa ja sisäisten turvallisuusjoukkojen ympäristöjalanjäljen pienentämisessä.

¹⁸ 14305/18.

Oikeus- ja sisäasioiden sekä YTPP:n yhteistyötä vahvistettiin edelleen helmikuussa 2023, kun COSIn ja PTK:n yhteinen kokous pidettiin Ruotsin puheenjohtajakaudella ensimmäistä kertaa syyskuun 2021 jälkeen. Kokouksessa keskityttiin ajatukseen siitä, että oikeus- ja sisäasioiden ja YTPP:n yhteistyötä on lisättävä, jotta voidaan puuttua turvallisuushäiriöihin, joilla on sekä sisäinen että ulkoinen ulottuvuus, kun otetaan huomioon Venäjän hyökkäyssota Ukrainaa vastaan. Yhteistyön tehostamiseksi yksilöitiin useita välineitä, kuten oikeus- ja sisäasioiden yhteisön tarve toimeksiantonsa, resurssiansa ja operatiivisten tarpeidensa mukaisesti vahvistaa rooliaan uudessa YTPP-siviilialan sopimuksessa sekä YTPP-operaatioiden suunnittelussa ja uudelleentarkastelussa. Tämän jälkeen COSIn tukiryhmän edustajia pyydettiin osallistumaan siviilikriisinhallintakomiteassa käytäviin keskusteluihin Moldovassa toteutettavan YTPP-siviilioperaation perustamisesta¹⁹ ja uudesta YTPP-siviilialan sopimuksesta, josta sovittiin toukokuussa 2023 ja jolla vahvistetaan oikeus- ja sisäasioiden alan toimijoiden roolia YTPP-operaatioissa²⁰.

COSille tiedotetaan säännöllisesti mahdollisista aloista, joilla oikeus- ja sisäasioiden ala voi tukea YTPP-operaatioita, ja näiden operaatioiden työstä sisäisen turvallisuuden uhkien torjumiseksi. COSIn kannalta merkityksellisiä operaatioita ovat muun muassa EUCAP Niger, EUAM Ukraina ja uusi EUPM Moldova. YTPP-operaatiot osallistuvat EMPACTin operatiivisiin toimintasuunnitelmiin (ihmiskauppa, muuttajien salakuljetus, suuren riskin rikollisverkostot ja laiton asekauppa). Myönteisten kokemusten perusteella operaatioiden osallistumista pyritään todennäköisesti lisäämään.

6.2 Muiden kuin EU-maiden sekä kansainvälisten järjestöjen kanssa tehtävä yhteistyö

COSille tiedotetaan sisäiseen turvallisuuteen ja oikeus- ja sisäasioiden yhteisöön liittyvästä kehityksestä EU:n ulkopuolisissa maissa ja kansainvälisissä järjestöissä sekä maiden, maaryhmien ja organisaatioiden kanssa tältä osin käynnissä olevista vuoropuheluista. COSI on pannut merkille Kiinan nk. ulkomaille toimivat poliisiasemat useissa jäsenvaltioissa, Lissabonissa 13. ja 14. helmikuuta 2023 pidetyn EU:n ja MENA-alueen kansainvälisen ministerikokouksen päätelmät²¹ sekä EU:n ja Latinalaisen Amerikan sisäisen turvallisuuden komitean (CLASI) vuonna 2022 antaman yhteisen julkilausuman²².

¹⁹ 10790/23.

²⁰ 9588/23.

²¹ 7052/23.

²² 6762/22.

COSille tiedotettiin säännöllisesti Euroopan unionin ja Interpolin johtavien viranhaltijoiden kokouksista (SOMEI)²³. Näissä kokouksissa käsiteltiin koko puheenjohtajakolmikon toimikauden ajan keskeisiä aiheita, kuten Ukrainan sotaa, kansainvälisiä etsintäkuulutuksia koskevia suojamenettelyjä, lapsiin kohdistuvaa seksuaaliväkivaltaa ja kulttuuriesineiden laitonta kauppaa.

7. OIKEUS- JA SISÄASIOIDEN VIRASTOJEN KOORDINOINTI

7.1 Oikeus- ja sisäasioiden virastojen verkosto

Oikeus- ja sisäasioiden virastojen verkoston puheenjohtajana toimivat unionin virastot tiedottavat COSille vuosittain edellisen vuoden toiminnastaan ja esittävät seuraavan vuoden prioriteettinsa. Frontex esitteli vuonna 2022 vuoden 2021 toimintakertomuksen. Kun oikeus- ja sisäasioiden verkosto juhli 10-vuotispäiväänsä, COSI hyödynsi tätä tilaisuutena arvioida verkoston työtä ja ehdottaa suosituksia. COSI pani vuoden 2023 alussa merkille CEPOLin esittämän vuosikertomuksen 2022 ja EU:n turvapaikkaviraston (EUAA) esittämät prioriteetit kaudelleen verkoston puheenjohtajana 2023. Näitä prioriteetteja ovat digitalisaatio, vihreän kehityksen ohjelma, tiedon tarjoaminen tilanteissa, joissa muuttovirta koostuu eri ryhmistä, kyberturvallisuus sekä oikeus- ja sisäasioiden virastojen verkoston viestintä ja tunnetuksi tekeminen²⁴.

7.2 Oikeus- ja sisäasioiden virastojen yksittäiset toimet

Oikeus- ja sisäasioiden virastot tiedottivat COSille säännöllisesti yksittäisistä toimistaan. COSIn merkille panemia aiheita olivat muun muassa Europolin toimeksiannon tarkistaminen, yhteisten tutkintaryhmien verkoston Eurojustissa 5. ja 6. lokakuuta 2022 pidetyn 18. vuosikokouksen tulokset²⁵ sekä Europolissa 4. ja 5. lokakuuta 2022 pidetyn Euroopan poliisipäälliköiden kokouksen päätelmät. COSI pani merkille myös CEPOLin esitykset EU:n strategisten koulutustarpeiden arvioinnista (EU-STNA), jonka tarkoituksena on määritellä strategiset ja EU:n tason koulutusprioriteetit lainvalvontayhteisölle kaudelle 2022–2025, ja Frontexin esitykset alueellisten merenkulun tiedotuskeskusten toiminnasta.

²³ 8370/23, 14860/22, 10220/22.

²⁴ 5608/23.

²⁵ 16201/22.